ఉపాసన

"ఊర్ధ్వ మూల మధః శాఖమ్"

ఆ కంఠ మాధుర్యం అది.

గబగబ పూజ ముగించి, "మంత్రహీనం... క్రియాహీనం అని చెబుతూ అక్షింతలు, నీళ్లు వదిలారు ఆ పెద్దాయన.

అన్నీ అమెండ్‌మెంట్సే... పూజలో కూడా... అని" మనస్సు నవ్వింది. పట్టు పంచతోనే గేటు దగ్గరకు పరుగు లాంటి నడకతో వచ్చాడు.

ఫలకం మీద బంగారు రంగుతో ఆర్. వెంకట్రమణన్" - తెల్లటి పాలరాతి అక్షరాలు.

ఆయన చీఫ్ జడ్జి. అమ్మా, నాన్న పెట్టిన పేరు వెంకటరమణ మూర్తి. కానీ, పదవుల్లో పైపైకి పోవాలంటే, పై అధికారంలో ఉన్న దక్షిణాత్యులను సంతోషింప చెయ్యాలంటే, నేను మీ "మంద మనిషినే" అని గుర్తు చెయ్యడానికా ఉన్నట్లు పేరు మార్చుకున్నాడు.

అడిగినవారికి సంజాయిషీకి "న్యూమరాలజీ" అడ్డంపెట్టుకున్నాడు.

కంటికి చెయ్యి అడ్డం పెట్టుకుని, తూరుపు దిక్కుకు చూశాడు వెలుతురులో వెతుక్కుంటూ.

భగవద్గీత శ్లోకం చెప్పుకుంటూ దగ్గరగా వచ్చాడు ఆయన చూడాలనుకుంటున్న వ్యక్తి.

రెండు చేతులూ పైకెత్తి ఆకాశం వంక చూస్తూ, సుస్పష్టమైన ఉచ్చారణతో, సుస్వరంతో శ్లోకం చదువుతున్న ఆ వ్యక్తిని దగ్గరకు రానిచ్చి తేరిపార చూశాడు వెంకట్రమణయ్య. ఆజానుబాహువు, చక్కటి వర్చస్సు, మంచి ముఖ కవళికలు, చారెడు కళ్లు... తెల్లటి పంచ, పైన ఉత్తరీయం, చేతికి వేళ్లాడుతున్న సంచీ.

"నమస్కారం..." అప్రయత్నంగా అన్నాడు వెంకట్రమణయ్య, అవతలి వ్యక్తి చిన్న వాడని మనకు చెపుతున్నా.

ప్రతి నమస్కారం చేసి చిరునవ్వు నవ్వాడతను. అతని వంకే చూస్తున్నాడు ఆయన. ఆయన రిటైర్ అయి, ఈ ఇంటికి మారిన వారం రోజులుగా ఈ మనిషి ఈ సుస్వరం ఎవరిదా? అన్న జిజ్ఞాసలో ఇవ్వాళ్టికి పట్టుకోగలిగాడు అతణ్ణి.

"మీకేం కావాలి?" మెల్లగా అడిగాడు అతను.

ఆ మాటతో 'మీకు పని లేకపోతే, నా దారికి అడ్డు తొలిగితే, నేను వెళ్లిపోతాను' - అన్న ధ్వని ఉన్నది.

కానీ, వెంకట్రమణయ్యకు మాత్రం "ఏం కోరుకుంటున్నావు నువ్వు?" అని వరాలిచ్చే దేముడిలా ఏమిటి ఆ ప్రశ్న అనిపించింది.

"అసలు మీకేం కావాలని ఇలా ప్రొద్దున్నే భగవద్గీత శ్లోకాలు చదువుతూ...."

ఆయన ప్రశ్నను మధ్యలో ఆపడానికి అతను తన చేతి సంచీని చూపించాడు.

అందులో, బియ్యం, కాయగూరలు, డబ్బులు...

"అంటే... తిరిపెమా? క్షమించాలి. నా ఉద్దేశ్యం...."

"మీరంత ఖంగారుపడటం ఎందుకు? దీనిపేరు ఇదేగా..." అన్నాడు ఆ యువకుడు.

ఖంగు తిన్నాడు వెంకట్రమణయ్య.

"మీరు చూస్తే చదువుకున్నవారిలా ఉన్నారు. ఇలా...." మళ్లీ ప్రశ్నించాడు.

"చదువుకున్నంతమాత్రాన, చదువుకున్నవాడిలా బ్రతికే రోజులా ఇవి?"

ఆ సమాధానం ఆయనకు అంతగా రుచించలేదు. ప్రతి కష్టపడలేనివాడూ, అదృష్టవంతుణ్ణి చూసి ఈ మాట అనడం సహజమైపోయింది.

"అది సరే.. మరి ఇది వృత్తి అనుకుంటే, నోరు తెరిచి బిచ్చం కావాలని అడగరేం? పైగా.. పైగా.. మీకేం కావాలి అని మా బోటివాళ్లను ప్రశ్నిస్తున్నారు. వీరముష్టి అంటే ఇదేనేమిటి?!" వెటకారంగా, తర్కం జోడించి. కళ్ళజోడు సవరించుకుంటూ అన్నాడు వెంకట్రమణయ్య ఎంత రిటైర్ అయినా పదవి ఇచ్చిన 'పవరు' పొగరు అంత తొందరగా పోవు.

"ఎందుకు అడగడం?!" నవ్వుతూ అన్నాడు అతను.

"మరి ఎలా?"

"అయ్యో! మనం పూర్తిగా మనని మనం నమ్ముకోం. ఎదుటివాళ్లను నమ్మం. రాతిలో ఉండే కప్పకు కూడా నీరు ఏర్పరుస్తుంది సృష్టి శక్తి. నాకేం కావాలో, ఇవ్వాలో అలాగే మీ మనస్సుకూ తెలుస్తుంది. అడిగామనా చెట్టు కాయ కాస్తుంది?!"

"అంటే – మీరు వస్తారని గ్రహించుకుని, వాకిట్లో నిలబడి మీకు చెల్లుబడి చేయించుకోవాలనా?!" వెటకారంగా అన్నాడు వెంకట్రమణయ్య.

ఏ ఇంటి ముందూ ఒక్క నిముషంకన్నా ఆగడు, ఏదీ అడగడు అతను మరి.

మాట్లాడలేదు ఆ యువకుడు. అతను మౌనం "అంతేగా మరి" – అన్నట్లు అర్థమై తాటి ప్రమాణాన లేచాడు, అసలే బ్లడ్ ప్రెషరు పేషెంటు అయన ఆ పెద్దాయన.

"అంటే... అంటే... మీకు భిక్ష పెట్టడం కేవలం మా అదృష్టముంటే ప్రాప్తిస్తుందనా తమరి ఉవాచ?!" – వ్యంగ్యంగా అడిగాడు.

సూటిగా చూశాడతను. ఎండ మెల్లిమెల్లిగా పెరుగుతోంది.

"నేను మీ ప్రాప్తం గురించి మాట్లాడ లేదు. నా ప్రాప్తం గురించే నా అక్కర... ఇలా ప్రతి గుమ్మం ముందూ నిలబడి, భగవద్గీత శ్లోకాలు చెప్పుకుంటూ, ఈ ఇంటి

వారు చల్లగా ఉండాలి. ఈ ఇంట్లో 'పాజిటివ్ ఎనర్జీ' ఉండాలి అని ప్రార్థిస్తూ, ఇక్కడ ఉండే చెట్టూ, పుట్టా అన్నింటికీ తేజోశక్తిని, ప్రాణశక్తిని 'జనరేట్' చెయ్యమని 'మెసేజ్' ఇస్తూ నడిచిపోవడం నా ప్రాప్తం అనుకుంటాను.. నాకూ, నా ప్రవర్తనకూ మధ్య జరిగే 'సింథసిస్' ఈ సమర్పణ రూపం దాల్చచ్చుగా..." అన్నాడు ఆ యువకుడు జోలె చూపెడుతూ.

అవాక్కయిపోయాడు వెంకట్రణయ్య. అతను చూపిస్తున్న జోలిలో వెయ్యడానికి తనవి రిక్త హస్తాలు.... తన దగ్గరేమున్నదీ చెవులో తులసిదళం తప్ప?!

ఆ క్షణంలో ఆయనకు మెళ్లో ఉండే బంగారు గొలుసు, చేతికి ఉండే ఉంగరాలూ గుర్తుకు రాలేదు. అవి సంపద జాతికి చెందినవి. అవి దానానికి ఉపయోగించకూడదని సాంఘిక శాస్త్రం. అర్థశాస్త్రం చెప్పింది మరి.

అలా ఆలోచిస్తూనే పక్కకు తప్పుకోగానే, ఆయనను దాటుకుంటూ వడివడిగా అడుగులు వేస్తూ ఏదో శ్లోకాలు చదువుకుంటూ దాటిపోయాడు ఆ వింత వ్యక్తి.

తెలివి తెచ్చుకుని లోపలికి వెళ్లిన వెంకట్రమణయ్యకు మతి మతిలో లేదు అతను అతని రూపు, అతని మాటలు... ముగ్గు మీద పడిన సుస్పష్టమైన అతని నీడ....

ఏవో జ్ఞాపకాలు.. ఏవేవో ఆలోచనలు. ఎక్కడో చూసినట్లుండే అతని రూపం.

సుష్టుగా టిఫెన్ తింటున్నా నాలుగు ఆధరవులూ వేసుకుని భోజనం చేస్తున్నా అతనే గుర్తుకు వస్తున్నాడు. ఆయనలో ఉప్పొంగుతున్న ఎన్నో ఆలోచనలు ఎవరితోనైనా పంచుకోవాలని ఉన్నది. కానీ చెప్పలేదు.

'తత్త్వమసి' అన్న వేదాంత గ్రంథం తీశాడు 'ఉపనిషత్ సారం' పేజీలు తిరగేశాడు. తన లైబ్రరీ అంతా సర్దాడు. అందులో కొన్ని పుస్తకాలు తను "చాలా గొప్ప వేదాంత భ్రాంతితో" అన్న ఐహంమతిగా ఇచ్చినవి.

ఏమన్నాడు ఆ యువకుడు?!

అతని మాటలే పదే పదే వినబడుతున్నాయి.

అద్దంలో తన గుండెల మీద జంధ్యం కనబడింది.

"యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం...." శ్లోకం వచ్చు.. అర్థం అనవసరం. 'ఏది గౌరవమిస్తుందో అది ముఖ్యం కానీ, దేన్ని ఎలా గౌరవించాలో అది ముఖ్యం కాదు' అన్న పద్ధతి మీద ఎదిగాడు ఆయన.

ఎనిమిదవ ఏట పంచశిఖలు.. ఉపనయనం.. గాయత్రి ఉపదేశం.. ఏమిటి నేర్చుకున్నాడు?! భువర్లోక, సత్యలోకాల నుంచి వచ్చే ధీ శక్తిని ఎప్పుడైనా తనను ఆవహించమని మనస్ఫూర్తిగా కోరుకున్నాడా?! అహాన్ని నిజాయితీ అనే ధ్వజస్తంభానికి కట్టి భగవదర్పణగా చేసే క్షణాలు అవి.

"ఊర్ధ్వ మూల మధః శాఖమ్..." రెండు చేతులూ ఆకాశం వైపు చూపుతూ శ్లోకం చదువుతూ వెలుతురు వాకిళ్లను వెతుక్కుంటూ వెళ్లే ఆ యువకుడు.

ఆ రాత్రి కలత నిద్రే.... కొడుకు ఆలస్యంగా వచ్చాడని తెలుసు. అప్పుడు తను వెళ్లి మాట్లాడాలని ప్రయత్నించినా ప్రయోజనం లేదు.

❀ ❀ ❀

మర్నాడు ప్రొద్దున్నే మరింత తొందరగా లేచి, స్నానం, పూజ ముగించుకుని అతని కోసం ఎదురుచూశాడు వెంకట్రమణయ్య.

అదే మేఘ గంభీరమైన స్వరం... ఆత్మకు మేలుకొలుపు లాంటి సుస్వరం.

ఆపాడు అతణ్ణి.

ఏదిచ్చినా స్వీకరించడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాడతను. సిద్ధంగా ఉంచుకున్న బియ్యం, డబ్బులు అతని సంచీలోకి జారవిడుస్తూ,

"మీరు ఉండేది ఎక్కడ?" అని ప్రశ్నించాడు వెంకట్రమణయ్య.

నవ్వా డతను

"బంజరులో చెట్టు కింద...."

"వర్షమొస్తే...."

"చిన్న పర్ణశాల ఉన్నది."

"ఎవరుంటారు మీతో?"

"ఒక్కడినే...."

"మరి మీ ఒక్కరికీ ఇంత తిరిపెం....?"

"నా చుట్టూ చదువుకునే పిల్లలు ఒక పాతికమంది ఉన్నారు. మేమందరం వండుకుని తింటాము."

"ఎక్కడ?"

"అక్కడే...." నవ్వుతూ చెపుతూ కదిలాడతను.

"మీరు మా ఇంటికి రేపు భోజనానికి రావాలి.."

గభాలున అన్నాడు వెంకట్రమణయ్య.

"నేనా?!"

"ఆ - మీరే.. ఇవ్వాళ ఏకాదశి, రేపు ద్వాదశి.."

"నేను బ్రాహ్మడిని కానే...." సూటిగా చూస్తూ అన్నాడతను.

ఖంగు తిన్నాడు వెంకట్రమణయ్య. వెంటనే సర్దుకుని, 'బ్రాహ్మడు.. అంటే అర్థం ఏమిటి? లోకాం సమస్తాః సుఖినోభవన్తు....' అనుకునే ఉన్న బ్రాహ్మణత్వం ఎవరికి ఉన్నది?! ఏదిచ్చినా ఒప్పుకుంటా నన్నారు. మరి ఆహ్వానం?!"

అతను నవ్వుతూ వస్తానని తల పంకించాడు.

❀ ❀ ❀

"రంగా! ఇవ్వాళ మధ్యాహ్నం నువ్వు ఇంటికి భోజనానికి రావాలిరా!"

"ఎందుకు నాన్నగారూ! కొంచెం బిజీగా ఉన్నానే... తప్పనిసరైతే వస్తాను" భార్య అందించిన కాఫీ తాగుతూ అన్నాడు రంగారావు.

"రావాలి... ఇవ్వాళ నీ కొక విచిత్రమైనది చూపిస్తాను. నువ్వు చూడాలి. అతను మనింటికి భోజనానికి వస్తున్నాడు."

"నిజంగానా? మీకే అలా అనిపించింది. తప్పకుండా చూడవలసిన వ్యక్తే మనకు ఉపయోగించేవాడే అయ్యుంటాడు. ఎవరు చీఫ్ సెక్రటరీయా, మినిష్టరుగారి అబ్బాయా, లేక ప్రధాని పి.ఏ.నా?!"

"వీళ్లెవరూ కారు."

"మరి? ఓహో.. నా ప్రమోషన్ కోసం వాళ్లెవరికో పార్టీ ఇవ్వాలి అన్నారు వారి తాలూకానా?! తప్పకుండా వస్తాను." అన్నాడు కొడుకు.

"కాదురా! వీళ్లెవరూ కాదు..." అతని గొంతులో ఆర్తికి ఉలిక్కిపడింది కోడలు.

మనస్సెంత చిత్రమైంది! ఇది ఒక సమయంలో పరిపరి విధాల ఆలోచించగలదు. ఆ తిరిపెం ఎత్తే ఆ వ్యక్తి తన కొడుకు జాబితాలో ఏ ఒక్క వ్యక్తి నీడలో నిలబడటానికి కూడా అర్హుడు కాడేమో! ఆర్థిక స్థాయి రీత్యా అతనిని వీళ్లతో పోలుస్తూంటే ప్రాణం చివుక్కుమంటోంది ఎందుకనో! వీళ్ళంతా ప్రజా ప్రతినిధులు. నిజమే కానీ, అతను తమ ముంగిట నిలిచి, సత్సంకల్పంతో వైబ్రేషన్స్ కల్పించే వ్యక్తి. అతని దీక్షలో నిజాయితి ఉన్నది.

అదే సమయంలో మనస్సు మరొక విషయానికి కూడా బాధపడింది.

తను తన బిడ్డ దృష్టిలో, లోకం దృష్టిలో తనకు ఉపయోగించని పని ఏదీ చెయ్యదన్న అభిప్రాయం కలిగించాడా?! ఇన్నేళ్ల నిండు జీవితం తరవాత ఇదేనా తనను గురించి ప్రపంచం అర్థం చేసుకునేది?! మరి అతను?

ఆయన తల తిరిగిపోయింది. ఎవరు అతను? ఎవరు?

❀ ❀ ❀

మర్నాడు అతను, అతని జోలె సిద్ధం 12 గంటలకు వస్తానని పైకి వెళ్లిపోయాడు.

మామగారు వంటవాడిని ఇంత హడావిడి ఎందుకు పెడుతున్నారో బొత్తిగా అర్థం కాలేదు కోడలికి.

వచ్చేవాడు ఒక్కడు. పైగా 'మాదాకవళం' కేసు. వచ్చాడతను.

అతను ప్రధాన ద్వారం దాటి లోపలికి అడుగుపెట్టగానే, "మొన్న మీరు పాజిటివ్ ఎనర్జీ గురించి చెప్పారు. మీవంటి వారి ఆలోచనే ఆశీర్వచనం. మా ఇల్లు బిడ్డా, పాపలతో కళకళలాడాలని దీవించండి" అన్నాడు వెంకట్రమణయ్య.

లోపల ఉన్న కోడలు ఆ మాటలకు ఉలిక్కిపడింది. మనసు చివుక్కుమన్నది. ఏమిటీ మామగారి చాదస్తం?! అయినా, శంకరమఠానికి వెళ్లినా సంవత్సరాదాయం

ఎంత? అక్కడి వాళ్లు ఎంత జేబులో వేసుకుంటున్నారు? అని ఆరాలు తీసే లౌక్యుడు ఈయన. ఇదేమిటి ఇవ్వాళ ఇంత బేలగా?!

అతణ్ణి కూర్చోబెట్టి, మంచినీళ్లు ఇచ్చేలోపల. వచ్చాడు టకటక బూట్లు శబ్దం చేసుకుంటూ కొడుకు రంగారావు.

"నాన్నగారూ! నాకు అసలే టైం తక్కువ. అతిథులు వచ్చారా? వాకిట్లో కార్లు లేవే...." అంటూ ఆ అపరిచితుణ్ణి చూసి ఆగిపోయాడు.

అతడు కూడా లేచి నుంచుని రంగారావును పరిశీలనగా చూస్తూ నిలబడిపోయాడు.

"మీరు... నువ్వు... నువ్వు కృష్ణవు కదూ?..." సందేహంగా అన్నాడు రంగారావు.

"మీరు... రంగా..." అతడు మాట పూర్తి చెయ్యకముందే – "ఒరేయ్ కృష్ణా!" అంటూ రెండు చేతులూ చాపాడు రంగారావు. ఒకరి కౌగిలిలో ఒకరు ఇమిడిపోయారు.

ఆ ఇద్దరి వంకా చూస్తూ నిలబడిపోయాడు వెంకట్రమణయ్య. ఇతడు కృష్ణా! రంగారావుతో చదువుకున్న కృష్ణ ఆంధ్రా యూనివర్సిటీలో న్యూక్లియర్ ఫిజిక్స్‌లో రీసర్చ్ స్కాలర్!.

"ఓరి భగవంతుడా!" ఒక్కసారిగా కదిలిపోయాడు వెంకట్రమణయ్య.

ఏవేవో ఆలోచనలు.... మరేవేవో జ్ఞాపకాలు.

"ముందు భోజనాలకు పదండి."

లోపల నుంచి తెర తొలగి మళ్లీ మూసుకున్నది. తలుపు పక్కన ఇత్తడి ఫ్లవర్‌వాజ్ తొట్రుపాటుకి కిందపడింది.

'కోడలు లేదా నాన్నా?" భోజనాల దగ్గర రంగా తండ్రిని అడిగాడు.

"ఒంట్లో బాగాలేదని... ఇప్పుడే వెళ్లి పడుకుంది..."

"అయినా, అంత చదువు చదివీ, అంత ఉన్నత కుటుంబంలో పుట్టీ ఇదేమిటిరా?! ఈ మాదాకవళం ఏమిటీ? ఆ స్టూడెంట్సుకు చదువు చెప్పడం ఏమిటి? ఏమిటీ గోల?" చనువుగా అడిగాడు రంగారావు.

లోపల నుంచి రెండు చెవులు ప్రతి అక్షరం శ్రద్ధగా వింటున్నాయి. ఆ వ్యక్తి కంటిగుండా అనుభూతి వెల్లువ జలధారగా కురుస్తోంది.

"ఎంత చదువు? ఏం చదువిది? ప్రొఫెసర్ల దయమీద, అభిమానం మీద ఆధారపడ్డ చదువు. ఇంత ఫీజు కట్టగలిగితే కానీ చెప్పని చదువు.. అప్పట్లో అది చాలా గొప్పగా అనిపించింది నాకు. అప్పులు పెరిగే తరుణంలో ఆస్తులనీ నేను నా చదువు వల్ల కూడా నడిచిపోయాయి. ఏదో ఇంటర్వ్యూకు వెళ్లాలంటే డిపాజిట్టుతో సహా వెయ్యి రూపాయలు కావలసి వచ్చాయి.

"అప్పుడు ఏం తాకట్టు పెట్టానో తెలుసా మా అమ్మ ప్రాణం... నా కోసం, మా ఇంట తరతరాలుగా ఉన్న జలతారు జరీచీర. కళ్ల నీళ్లతో చేత పెట్టింది మా అమ్మ. దాన్ని ఒక మధ్యవర్తి ద్వారా కలిగినింటివారికి అమ్మించాను. కాని ఆ పరిస్థితి నా చేత చాలా ఆలోచింప చేసింది. బ్యూరోక్రసీలో చదువు, ఉద్యోగం రెండు కూడా ఏవో అత్యంత విలువైనవి తాకట్టుపెట్టి ఈ బానిసత్వం కొనుక్కోవాలా? అనిపించింది. విద్యావంతుడికి వెయ్యి రూపాయల సహాయానికి సెంటిమెంటు తాకట్టు పెట్టించే ఈ ప్రపంచం డెస్మండ్ మారిస్ అన్నట్లు మనషుల జూ (Zoo) అని అర్థమైంది.

"అమ్మలో రాచరికపు అమాయకత్వం ఆ జరీ చీరతో మంచాన పట్టించింది. కనీసం అమ్మను బ్రతికించుకుందామని, ఆ జరీ చీర కోసం ప్రయత్నం చేశాను. కానీ దాన్ని తాకట్టు పెట్టుకున్న వారు నాలుగింతలు ధర అడిగారు అమ్మ మంచాన పట్టి మరి లేవలేదు. ఈ విశాల ప్రపంచంలో నేను ఒంటరివాణ్ణి అయ్యాను."

గదిలో కాస్సేపు నిశ్శబ్దం తాండవించింది అందరి మనస్సులు అతని కథతో బరువెక్కిపోయాయి.

"ఆ తర్వాత?" కుతూహలంగా అడిగాడు రంగారావు. అతను ఏ కష్టం లేకుండా చదువుకున్నాడు. అంతేకాదు. చదువు విలువ తెలియనక్కర్లేకుండా చదువుకున్నాడు.

"డబ్బు సంపాదించడం కష్టమేమీ కాదు ఇలా సంపాదించాలి అన్న నియమే లేనప్పుడు... ఈ సత్యాన్ని తరువాత జీవితం చేదు అనుభవాలతో నేర్పింది."

"కాస్సేపు పడుకుంటాను బాబూ వెంకట్రమణయ్య మెల్లిగా లేచి వాళ్లమాటలు వినబడేటట్లు పక్కగదిలో పడుకోడానికి వెళ్ళాడు ధారగా కారిపోతున్న కన్నీరు తుడుచుకుంటూ– కోడలు గభాలున బైటకు వెళ్లిపోయింది.

ఏదో అడగబోయి ఎదురుగా లైఫ్‌ఎన్‌లార్జ్ చెయ్యబడ్డ భార్య ఫోటో చూసి ఆగిపోయాడు ఆయన. పెద్ద పట్టుచీర పెద్ద కుంకుమ బొట్టు, రవ్వల నగలు, నవ్వులో అహంకారం

"ఎంతపని చేశావు మహాలక్ష్మీ?" మనిషితో మాట్లాడుతున్నట్లు అప్రయత్నంగా అన్నాడు. వెంకట్రమణయ్య,

ఆయనకు గతంలో ఆ సంఘటన కండ్లకు కట్టినట్లు గుర్తుకు వస్తోంది. "జమీందారులింటి పట్టుచీర ఏవతో తాకట్టు కోసం ఎవడో తెచ్చాడు. కాని జరీయే. కొంటే ముప్పై వేలు పైన ఉంటుంది అడి వెయ్యి రూపాయ లిచ్చి పంపేశాను సంతోషంగా చెప్పింది. ఆ మోజులోనే ఆ పట్టు చీర కట్టుకుని, నగకట్టు దిగేసుకుని జమీందారిణిలా ఫీలైపోయి ఫోటో కూడా తీయించుకున్నది.

ఆ తరవాత పది రోజులకే ఏమండోయ్ ఇది విన్నారా!! ఆ చీర అమ్మిన అబ్బాయి మళ్లీ ఆ చీర కావాలంటున్నాడట. అమ్మినవాడు వచ్చి చెవుతున్నాడు. నాలిగింతలు ఖరీదు అడిగాను. సాయంత్రం లోపల డబ్బుతో రాకపోతే కరిగించేస్తానని బెదిరించాను. కంసాలిని రమ్మనండి...." అన్నది.

భార్య చిన్న చిన్న కక్కుర్తులకు, బుల్లి బుల్లి పాపాలకు, పుల్లవిరుపు మాటలకు అలవాటుపడడం ఆచారాల్లో ఒకటిగా అలవాటు చేసుకున్న మొగవాళ్లలో వెంకట్రమణయ్య ఒకడు.

ఆ పట్టు చీర.... కరిగించబడి వెండి గిన్నెగా రూపాంతరం చెందింది. "మన మనుమడికి అన్నప్రాశన దీంతోనే చేద్దాం" అనుకునే ఆవిడ శాశ్వతంగా ఉండలేదు.

కానీ ఆవిడ కిరాతకం ఈ కుర్రాడి జీవితాన్నే మార్చేసింది. తన రాజరికపు ఆఖరు కుదుళ్లు కదిలిపోయాయన్న భ్రాంతితో, ఆ చీరతోపాటే చనిపోయింది రాజ్యాలు పోయినా, రాచరికంపోని ఒక జమీందారిణి.

కళ్ల ముందు నల్లగా కాలిపోయిన జరీ చీర దృశ్యం, నిద్రపట్టక, లేచి మెల్లగా హాల్లోకి వచ్చాడు ఆయన.

"నా అనుభవాల వలన జీవితపు విలువల పట్ల చాలా మార్పు వచ్చింది, రంగా! లెక్చరర్‌ను అయితే పిల్లలకు పాఠాలు చెప్పచ్చు. కానీ, ఉద్యోగం నాకు రాదు... కానీ, అది విద్యాదానానికి ఆటంకం కాదుగా... జ్ఞానం తెచ్చుకోవడానికి, యూనివర్సిటీలే అక్కరలేదు అని అర్థమైంది. నేను చదువుకున్న సైన్సు నాకు చాలా నేర్పింది.

"మనముని వేళ్లలో యాంటీనాల వంటి శక్తివంతమైన నాడీ మండలం ఉన్నది. అది ఆకాశం నుంచి అక్కడ నిక్షిప్తమైన ఎనర్జీని తీసుకోగలదు. రెండు చేతులూ పైకెత్తి. ఆ ఎనర్జీనీ ప్రార్థిస్తే, మనలోకి ఆ అమృత వర్షిణి లాంటి శక్తి వస్తుంది. అది దాచుకోవాలనో, నిక్షిప్తం కావాలనో ప్రయత్నిస్తే లాభంలేదు. ఆ శక్తిని పంచాలి. ఏ యూనివర్సిటీ చెప్పని వెన్నో నేర్చుకున్నాను. అవన్నీ నా దగ్గరకు వచ్చే వాళ్లకు నేర్పుతున్నాను."

"ఏమిటిరా ఈ పిచ్చి?! నాకేం అర్థం కావడంలేదు. జీవితంలో జ్ఞానానికే చోటున్నది అన్నట్లు బ్రతుకున్నావు... ఇందాకటి నుంచి నువ్వు అన్నీ అవ్వే మాట్లాడుతున్నావు. మరి పెళ్లి... పిల్లలు?"

"అవన్నీ కూడా 'భిక్షలా' మనని కనికరించాలి కానీ, మనం భిక్షమెత్త కూడదురా! నేను కోరుకున్న అమ్మాయి, నేను దేశాటనం పట్టినప్పుడు, మరి రాననుకుని మరొక డబ్బుగలవారింటి కోడలయిందట. నా తల్లి పోయింది. డిగ్రీ అర్థం లేనిదైంది. కానీ, నా చుట్టూ నా బోటి వారెందరో... వారందరికీ నేను చెయ్య గలిగింది చేస్తున్నాను – అంతే!"

"గురుకుల మన్నమాట..." కుర్చీలో వేరగిలబడుతూ అన్నాడు వెంకట్రమణయ్య.

"అబ్బే.. అదేం లేదండీ.. విద్య నేర్చుకుంటాను అన్నవాడికి అక్కడ అన్నీ దొరుకుతాయి. అంతే."

"మరీ అంత దినదిన గండంగా... పోనీ, గవర్నమెంటు ద్వారా ఏదైనా ఎయిడూ అదీ..." అన్నాడు వెంకటరమణయ్య.

గట్టిగా నవ్వాడు కృష్ణ.

"ఎందుకూ? అవి మా బోటివాళ్లకు కాదు. అయినా, ఈ తృప్తి చాలు నాకు."

"తృప్తి... ఒరేయ్! నీకన్నా కొన్ని వందల రెట్లు అధికం ఉన్నది నాకు. అందమైన భార్య, మంచి ఉద్యోగం, బోలెడు ఆస్తి, సంఘంలో పలుకుబడి.... అయినా నువ్వు చెపుతున్న 'తృప్తి' - అది లేదనిపిస్తుందేమిటిరా?! ఏదో చికాకు..." ఎక్కడో చూస్తూ అన్నాడు రంగారావు. మామూలు పరిస్థితుల్లో ఇలా మాట్లాడే అంత బలహీనుడు కాదు రంగారావు. కానీ 'కృష్ణ' సమక్షంలో అతనికి దాచుకోవాలనిపించ లేదు.

"కారణం నాకు తెలిసి ఒకటే...మనకు చిన్నప్పుడు గోళీకాయల మీద కోరిక. పెద్దవాళ్లమైన తరవాత ప్రమోషన్ మీద, పాలరాతి బంగళామీద, మరింత పొడుగాటి కారు మీదా అలా అంచలంచెలుగా పెరుగుతుంది. కావలసిన వస్తువులు మారుతున్నాయి. కానీ 'కోరిక' మాత్రం మామూలే. దొరికిన తృప్తి, దొరకని అసంతృప్తి కూడా ఈ 'కోరిక' చుట్టూ పరిధులే.

"మరి మనకు కావలసిన వస్తువుల మీద ఈ కోరెక, అసంతృప్తికి కారణం అంటావా?!"

'కాదేమో... ప్రపంచం అంతా సమృద్ధిగానే ఉన్నది. దానితో మనకు పేచీలేదు. సమస్య నాకు అన్నీ కావాలి' అనుకుంటేనూ, ఆ తరవాత నాకే ఉండాలి' అనుకుంటేనూ వస్తుందేమో ఏది మనకు అవసరమో అది ఎప్పుడూ ఉంటుందో ఏది మనకే కావాలని కోరుకుంటామో అది దుఃఖాన్ని ఇస్తుంది."

"నువ్వేదైనా ఉపాసన చేస్తున్నావా బాబు ఆప్యాయంగా అడిగాడు వెంకట్రమణయ్య.

"ఉపాసనా?! బావుంది. ఒకప్పుడు ఆ పేరు నాకు చాలా చాలా ఇష్టం. ఉపాసన హుఁ ఇదేనేమో నేను చేసేది. ఎక్కడో ఉండే మహాశక్తిని ఈ ప్రపంచాన్ని పునీతం చెయ్యమని కోరుకోవడం ఒకవేళ ఉపాసనే అయితే-"

"ఏమిటిరా ఈ మెటాఫిజికల్ నాన్సెన్స్ ఇదంతా నిజమంటావా?!" సీరియస్‌గా అడిగాడు రంగారావు.

ఇలాంటి మాటలు, నిజాలైతే మామూలు ఉద్యోగాలు, ప్రమోషన్లు, సంపాదన లంచాలు ప్రపంచ ధర్మాలు... వీటన్నిటికీ అర్థం ఉండదు మరి. అందుకనే ఎప్పుడూ ఒక తెగమనుష్యుడు ఇవి! రంగారావు వేరొక తెగ మనిషి.

ఇది నా పద్ధతి రంగా. ఇవ్వాళ్టి సైంటిస్ట్ క్వార్క్ విడగొట్టలేనవచ్చు. కానీ, నా దృష్టిలో అది నిజంకాదు గొప్పఘాట్ వాటితో నాకు తెలిసీ క్వార్క్స్ బ్రేక్ వేసినప్పుడు ఆకుపచ్చ, ఎరుపు, పార్టికల్స్‌గా మారుతాయి. అక్కడే మేటర్ ఎనర్జీ అవుతుంది. ఆ టెక్నిక్‌ను జీవితంలోకి అనువదించాలని ప్రయత్నిస్తున్నాను మరి నాన్నగారు అన్నట్లు దీనిపేరు ఉపాసన అయితే..." నవ్వుతూ అన్నాడు. ఘల్లున మ్రోగాయి కర్టన్‌కు ఉన్న మువ్వలు.

నాపేరు ఉపాసన.. నేను ఈ ఇంటి కోడలిని కళ్ల ముందు నిలబడిన ఆ అద్భుత సౌందర్యరాశి.

"నా భార్య ఉపాసన..." అన్నాడు రంగారావు.

మౌనంగా చూశాడతను... సన్నగా ... నవ్వుకున్నాడు.

మీకు నేను గుర్తు లేనా?!" కవ్వింపు గొంతుకలో దాచుకుంటూ మామూలుగా అడిగినట్లుదామె.

ఆ మాటల్లో ఒకప్పుడు తనను ప్రేమించి, ఆరాధించి పిచ్చివాడైపోయిన గుర్తించిన ఆమె

నేను మర్చిపోతేగా... ఇంక నేను బయలుదేరతాను, రంగా..." లేచాడతను ఏం జరగనట్లు.

"నీకు... నీకు నేనేం చెయ్యగలనురా? ఏం చెయ్యాలి చెప్పు..." అతని రెండు చేతులూ పట్టుకుని ఆర్తిగా అడుగుతున్నాడు రంగారావు.

"నాకేమీ వద్దు."

"నిజంగానా?"

"ఆఁ - నిజంగా! వీలైతే నా తృప్తి నీకు ఇచ్చి వెళ్లాలని ఉన్నది. కానీ, అది నీకు నువ్వే సంపాదించుకోవలసింది... వస్తాను."

"బాబూ! కృష్ణా!" ఆర్తిగా వినబడింది వెంకట్రమణయ్య గొంతు.

వెనక్కు తిరిగాడతను.

"ఇదుగో ఈ వెండి గిన్నె మా కానుకగా, జ్ఞాపకంగా తీసుకు వెళ్లు..." అతని సంచిలో వేస్తూ అన్నాడాయన.

ఏదో అపరాధానికి క్షమాభిక్ష దొరికినట్లున్నది ఆయన తీరు, ఆ కంఠ తీరు.

దానివంక ఒక్క క్షణం పరిశీలనగా చూశాడు కృష్ణ.

మెల్లిగా సంచిలోనించి బైటకు తీసి,

"బాబూగారూ! మీ ఇంట పుట్టబోయే చిన్నబిడ్డకు ఇది నా కానుకగా ఇవ్వండి..." అంటూ కన్నార్పకుండా తనవైపే చూస్తున్న ఉపాసన పట్టిన దోయిలిలో పెట్టాడతను.

అందరికి నమస్కరించి వెళ్లిపోయాడు.

"ఊర్ధ్వ మూల మధః శాఖమ్..."

గాలిలో మౌనంగా అతడు చదివే శ్లోకార్థచ్ఛాయలు.

వాకిట్లోకి అతణ్ణి సాగనంపడానికి వచ్చారు తండ్రీ కొడుకు.

మధ్యదారిలోనే ఆగిపోయింది ఉపాసన. వెలుగులోకి వెళ్లిపోతున్నాడతను.

వెనక్కు తిరిగి చూసింది.

పెద్ద మేడ, రెండు కార్లూ, బరువైన మంగళసూత్రాలు - ఇవన్నీ, ఇవన్నీ ఎంత అర్థరహితమైనవి?!

ఎండపడి ఆమె చేతిలో వెండిగిన్నె మెరుస్తోంది.

అప్రయత్నంగా ఆకాశంవంక చూసిందామె.

“ఊర్ధ్వ మూల మధః శాఖమ్...”

(“కృష్ణ” జీవితపు పద్ధతిలో అర్థాన్ని గురించి నాకు చెప్పిన వ్యక్తికి...
“అంకితం”)

(‘ఆంధ్రప్రభ’ 17-23 నవంబరు, 1993)